

Ölümün kurtardığı

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Ölümün acımasız ve kallesiz olduğuna inanılır. Ama, acaba asıl acımasız olan hayat mıdır?

Dün gazetelerde bir haber ve bir resim yayımlandı. Neriman Köksal'ın öldüğü duyuruluyordu. Resim onu hastane oda-

sında burnunda sondalarla gösteriyordu. Akıllarda kalan resimlerinde, her zaman bakımlı ve yapılı olan saçları darmadağın; boyası kaçmış, diplerinden beyazları çıkmıştı. Yakın plan çekilen resim hayata asılmaktan ve direnmekten yorgun düşmüş bir yüzü bütün acımasızlığı ve çıplaklığıyla büyütüyordu. Gözleri ölümün korkusu ve dehşetiyle açılmışlardı.

Bu, hayatın Neriman Köksal'a son ve çirkin oyunuydu. Oysa az sonra gelecek olan ölüm, onu bu çilenin içinden çekip kurtaracak, onu bembeyaz bir yürüyüşe çıkaracaktı: Onun hayallerdeki resimlerini, düşlerdeki ismini mühürleyecekti. Ölerken her zaman sarışın, şuh bir kadın olarak yaşamaya başlayacaktı. Ölüm, efsaneleri büyütüyordu.

Ölüm efsaneleri büyütüyordu ve bundan en çok payı sinema oyuncularını alıyordu. Çünkü, sinema alanında ölümün sanatıydı. Sahnede belli bir süre için görülen oyuncular, tıpkı hayatın kendisi gibi, bir süre orada kalıyor, 'rol'lerini yapıyor, film bitip ışıklar yanınca 'ölüyorlardı.' Ölümün en büyük düşmanı belleğe kazınıp kalıyorlardı. O nedenle, sinemanın içinden ve onun büyüsü aracılığıyla insanlığa kazandırılan oyuncular, kadın ya da erkek, hep öyle hatırlanmayı istiyorlardı. Kendilerini evlere kapatıyor, yüzlerini saklıyorlardı. Barthes, o unutulmaz denemesini yazıp, 'Garbo'nun Yüzü'nü ve onun niçin bir efsaneye dönüştüğünü anlatıyordu.

Sonra şu var: Sinema daima 'estetik' bir alandır. Sinema, bir kurguya dayanması ve bir görüntüler kümesi ve zincirinin üstüne oturması nedeniyle 'güzel'i gösterir. Bu, sinema çirkin olanın üstüne gitmez demek değildir; ama bir gösterim olarak kendisini daima 'güzel' olanla özdeşleştirir. Çünkü, sinema, örneğin resim ve heykel gibi bir anın sanatı değildir. Hem bizatihi görüntünün kendisi güzel ve estetik olan bir şeydir, hem de bir sürecin içine oturmuş görüntüler silsilesi ister istemez çekicidir. Sinema oyuncusu bu kanavaya yerleşir

ve kostüm, dekor, ses ve ışığın sanallığıyla özdeşleşip bütünleşerek eskimeyen ve yıpranmayan bir güzelin adı olarak kalır. Oyuncu, izleyiciye, gerçeğin değil, gerçek dışının içinden ulaşır. O da büyüsünün etkisini artırır. Çünkü, büyü zaten gerçek dışıdır. Kaldı ki, sinema, cinsel bir alandır. Düşünün, bir oyuncuyu hayatınıza alıyor, bir görüntüyle, şu kadar saat boyunca yaşıyorsunuz. Onların mahremiyetine giriyor, onlarla özdeşleşiyorsunuz. Sinemanın oyuncusu, insana duyulan her estetik çekiciliğin dibindeki cinselliği büyüyen kişidir.

Neriman Köksal bunu ilk fark edenlerdendi. Kadının kıt, cinselliğin örtük, erotizmin uzak olduğu bir dönemin sarışın kadınıydı. Sinemanın gücünü 'kullandığı' bir dişilikle bütünleştirmişti. Kadınlığında korkulan bir yan vardı ve korkudan başka hiçbir şey efsaneyi büyütmez; ya da tersi, her efsane biraz da korkulan bir şeydir. O nedenle de unutulmaz oldu.

Oysa hayatın efsaneyle işi yoktu. Hayat acımasız ve kallesizdi. Bütün verdiklerini geri almak istiyordu. O eskil çağlar felsefecisinin söylediği gibi, insanın bütün güzelliği derisindeydi ve hayat o deriyi yok etmeye durmuş, onu başarmıştı da. Bütün şifaların kaynağı olan ölümün sonsuz uykusu Köksal'ı kurtarana dek!